

KKTC HUKUKU'NDA YASAL VE İRADİ MİRASÇILIĞIN KAZANILMASI VE KAYBEDİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Emine KOÇANO RODOSLU*

Öz

Bu çalışmada, KKTC Hukuku'nda yasal ve iradi mirasçılık, yasal düzenlemeler ile birlikte Yargıtay uygulaması da esas alınarak incelenmiştir. Yasal ve iradi mirasçılığın düzenlendiği Vasiyetnameler ve Veraset Yasası hükümleri ele alınmış ve bu bağlamda, yasal mirasçılar ve miras payları, saklı paylı mirasçılar ve saklı pay oranları ile mirasta denkleştirme kurumu değerlendirilmiştir. Ayrıca söz konusu Yasa'da, miras bırakana vasiyetname düzenleyerek ölümünden sonra terekesinde yer alacak malvarlığı hakları üzerinde hak sahibi olmasını istediği kişi veya kişileri ölüme bağlı hukukî işlem yaparak belirleme hakkı tanınmıştır. Bu çerçevede, vasiyetname düzenleme ehliyeti ve vasiyetname düzenleme şekline kısaca değinilmiştir. Son olarak, mirasçılık sıfatının kaybedilmesine yol açan durumlar üzerinde açıklamalar yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yasal mirasçılık, zorunlu mirasçılık, iradi mirasçılık, vasiyetname, mirastan yoksunluk

ACQUISITION AND LOSS OF STATUTORY AND VOLUNTARY INHERITANCE IN TURKISH REPUBLIC OF NORTHERN CYPRUS LAW

Abstract

In this study, statutory and appointed inheritance in the law of the TRNC have been examined by considering legal documents and decisions of the Supreme Court regarding inheritance. Within this framework, the Act of Wills

---

* Doğu Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi (e-posta: emine.rodoslu@emu.edu.tr) (Makale Gönderim Tarihleri: 09.01.2018-09.01.2018-15.02.2018/Makale Kabul Tarihleri: 28.03.2018-10.01.2018-28.03.2018)

and Succession has been studied and statutory heirs and their succession portions, heirs who have reserved portion and the rate of the reserved portion and hotchpot have been examined. In addition to these, the mentioned Act gives the testator the right to dispose of his estate as of his death within the limits of reserved portion by a will. At this stage, the capacity to execute a will and the form of the will are studied in short. Finally, the cases which lead to the loss of the inheritance status are explained.

Keywords

Statutory inheritance, compulsory inheritance, voluntary inheritance, will, debarring from inheriting

GİRİŞ

Ölüm ile birlikte kişilik sonlanırken, miras bırakana kimlerin halef olacağı, hak ve borçların intikali ile ölen kişiye bağlı hakların akıbeti miras hukukunun konusunu oluşturmaktadır¹. KKTC Anayasası m. 36'ya göre, “Her yurttaş, mülkiyet ve miras haklarına sahiptir. Bu haklar, kamu yararı amacıyla ve yasa ile sınırlanabilir”. Miras hakkı ile mülkiyet hakkı aynı madde de “Sosyal ve Ekonomik Haklar, Özgürlükler ve Ödevler” Bölümü’nde düzenlenmiştir². Esasen, özel mülkiyetin kabul edildiği sistemlerde mülkiyet hakkı ile miras hakkının birbirinden ayrı düzenlenmesi düşünülemez³. Çünkü ölüm olayı ile birlikte, miras bırakana ait özel mülkiyete ait şeyler devlete kalmamakta, yine özel mülkiyete tâbi olacak şekilde mirasçılara geçmektedir. Diğer taraftan, miras hakkının Anayasal temel bir hak olarak ele alınması, hem yasal ve iradî mirasçıların mirasçılık haklarının hem de miras bırakanın tasarruf özgürlüğünün teminat altına alınmasını sağlamaktadır.

KKTC Hukuku’nda miras hukuku ile ilgili genel hükümler, 1946 tarihli “Vasiyetnameler ve Veraset Yasası” ile 1954 tarihli “Terekelerin İdaresi Yasası”nda yer almaktadır. Ayrıca, “Evlât Edinme Yasası”, “Evlilik Dışı Çocuklar Yasası”, “Taşınmaz Mal Yasası” gibi diğer bazı yasalarda da miras hukukuna ilişkin hükümler mevcuttur⁴. Çalışmada, özellikle Vasiyetnameler ve Veraset Yasası ile Terekelerin İdaresi Yasası hükümleri ele alınacak,

¹ **Tuor, Peter/Schnyder, Bernhard/Schmid, Jörg/Rumo-Jungo, Alexandra:** Das Schweizerische Zivilgesetzbuch. 13. Aufl., auf Grund der 12. Aufl. 2002 neu bearbeitet und ergänzt, Schulthess Juristische Medien AG., Schweiz, 2010 (Swisslex, ET: 20.02.2017), s. 613.

² 2014 tarihinde KKTC’de yapılan Anayasa referandumunda, Anayasa Mahkemesi’ne bireysel başvuru hakkının “herkes”e değil, yalnızca “yurttaşlar”a tanınması hususu tartışılmıştı. Bireysel başvuru hakkının sadece “yurttaşlar”a tanınması argümanının ileri sürülmesinin temelinde yatan sebep, Kıbrıslı Rumlar’ın mülkiyet hakkı ihlali nedeniyle Anayasa Mahkemesi’ne başvurularının önüne geçmektir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Erhürman, Tufan:** 100 Soruda 2014 Anayasa Referandumu Geçici 10. Madde Tartışmaları İle Birlikte, Işık Kitabevi, Kıbrıs 2014, s. 179-180.

³ Mülkiyet hakkı ile miras hakkı arasındaki ilişki konusunda daha geniş bilgi için bkz. **Dural, Mustafa/Öz, Turgut:** Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016, s. 1 vd.; **Serozan, Rona/Engin, Baki İlkay:** Miras Hukuku, 3. bs., Seçkin, Ankara 2012, s. 31 vd.; **Necatigil, Zaim M.:** Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Anayasa ve Yönetim Hukukunun Esasları, Işık Kitabevi, Kıbrıs 2015, s. 53.

⁴ Yasa metinleri için bkz. (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/elektroks.aspx> ET: 01.04.2017).

diğer yasalardaki miras hukukuna ilişkin düzenlemelere de yeri geldikçe değinilecektir.

I. MİRASÇILIK SIFATININ KAZANILMASI

Miras bırakanın ölümüyle tereke külliye ve kendiliğinden mirasçılara geçer⁵. Bir başka deyişle, miras bırakanın malvarlığı hakları ve borçları ölüm olayı ile birlikte hiç bir hukukî işleme gerek kalmaksızın, kendiliğinden bir bütün olarak mirasçılara intikal eder (VVY m. 3)⁶. Terekelerin İdaresi Yasası m. 2'ye göre tereke, “bir kişinin ölümünde tasarrufunda bulunan taşınır⁷ ve taşınmaz malları⁸ anlatır”⁹. Terekeyi oluşturan malvarlığı haklarının bir kısmını veya tamamını almaya hakkı olan gerçek veya tüzel kişiye mirasçı

⁵ Dural/Öz, s. 5; Serozan/Engin, s. 101; İnan, Ali Naim/Ertaş, Şeref/Albaş, Hakan: Miras Hukuku, 9.bs., Bilge, Ankara 2015, s. 72; Esener, Turhan: Türk Miras Hukuku Ana Kavramları, Neşriyat ve Yardımlaşma Derneği, Ankara 1977, s. 2; İşgüzar, Hasan: Yeni Türk Medeni Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler, Yetkin Yayınları, Ankara 2003, s. 101; Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo, s. 614.

⁶ Dural/Öz, s. 8; Dalamanlı, Lütfü: Miras Hukuku ve Tatbikatu, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1983, s. 4; İnan/Ertaş/Albaş, s. 73; Esener, s. 1; Oğuzman, M. Kemal: Miras Hukuku Dersleri, 2. bs., Fakülteler Matbaası, İstanbul 1978, s. 1-2; İmre, Zahit/Erman, Hasan: Miras Hukuku, 13. bs., Der Yayınları, İstanbul 2017, s. 10.

⁷ VVY m. 2'ye göre, “taşınmaz mal olmayan her cinsten tüm mallar” taşınır maldır.

⁸ VVY m. 2'ye göre taşınmaz mallar şunlardır: “Arazi, binalar ve başka yapılar, herhangi bir araziye veya herhangi bir binaya veya sair yapı ve inşaata sabitleştirilmiş yapılar veya müstemilat, ağaçlar, bağlar ve herhangi bir araziye dikilmiş veya orada yetişmekte olan her türden başka herhangi bir şey ve bunlar üzerinde bulunan koparılmamış herhangi bir ürün, herhangi bir arazi ile birlikte veya araziden ayrı olarak sahipli pınarlar, kuyular, su ve su hakları, herhangi bir araziye veya herhangi bir binaya veya başka inşaata veya yapıya ait olan veya ait sayılan her çeşit imtiyaz, serbesti, irtifak ve başka herhangi bir hak ve avantajlar”.

⁹ KKTC Hukuku'nda, miras bırakanın taşınır ve taşınmaz eşya üzerindeki ayni hakkı, kendiliğinden mirasçılara geçmez. TİY m. 25 uyarınca, “bir vasiyetname veya tereke tenfiz yetkisi veya vasiyetnameye bağlı tereke idare yetkisi tevdi edilmesinden başlayarak ondan itibaren, ölenin terekesi üzerindeki hak ve yükümlülükler, ölen kişinin öldüğü tarihten başlayarak şahsi temsilcisine geçmiş sayılır”. TİY m. 31/II'ye göre, “ölen bir kişinin terekesinin idaresi yetkisi kendisine tevdi edilen herkes, tevdi edilen yetkilerdeki sınırlandırmalara bağlı olarak, ölenin vasiyetnamesinin tenfiz memuruymuş gibi ayni hak ve sorumluluklara sahip olur ve aynı şekilde hesap vermekle yükümlüdür”. Ayrıca Taşınmaz Mal Yasası m. 40/II uyarınca, “Ancak, ölen bir kişinin terekesinin vasiyeti tenfiz memuru veya tereke idare memuru, bu fıkra amaçları bakımından müteveffa adında kayıtlı taşınmaz malların kayıtlı sahibi sayılır”.

denir¹⁰. Mirasçılık sıfatı, ya yasaya ya da miras bırakanın düzenlediği ölüme bağlı tasarrufa dayalı olarak kazanılabilir (VVY m. 4)¹¹.

A. Yasal Mirasçılık

Mirasçılık sıfatını, miras bırakanın arzusuna göre değil de, doğrudan yasaya dayanarak kazananlara yasal mirasçı denir¹². Yasal mirasçılık kan hısımlığı bağına, sözleşme bağına veya mahkeme kararına ya da vatandaşlık bağına dayanabilir¹³. KKTC Hukuku'nda, miras bırakanın altıncı dereceye kadar kan hısımları, evlatlığı, sağ kalan eşi ve Devlet yasal mirasçılardır. Yasal mirasçılar, saklı paylı yasal mirasçılar ve saklı paylı olmayan yasal mirasçılar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır¹⁴.

1. Kan Hısımlarının Yasal Mirasçılığı

a. Genel Olarak

Vasiyetnameler ve Veraset Yasası'na göre, miras bırakanın kan hısımlığına dayanan mirasçıları şunlardır: Miras bırakanın meşru çocukları, meşru çocuklarının altsoyu, anası, babası, kardeşleri, büyük anaları, büyük babaları ve altıncı dereceye kadar hısımları.

¹⁰ Dalamanlı, s. 2; İnan/Ertaş/Albaş, s. 68; Esener, s. 5; Oğuzman, 1978, s. 8; İmre/Erman, s. 12.

Yargıtay'a konu olmuş bir olayda, miras bırakanın vasiyetname ile malvarlığını bir hastaneye vasiyet etmesi üzerine, muhtemel mirasçılar, sadece gerçek kişilerin mirasçı olabileceğini tüzel kişilerin mirasçı olamayacağını ileri sürmüşlerdir. Yargıtay, "kişi" kavramı değerlendirilirken Fasıllık 1 Interpretation Law (Yorum Yasası) madde 2'nin dikkatte alınması gerektiğini ifade etmiş ve tüzel kişilerin de mirasçı olabileceğine karar vermiştir. Yorum Yasası madde 2'ye göre, "kişi, herhangi bir şirket, ortaklık, birlik, dernek ve cemiyeti ve tüzel kişiliği olsun veya olmasın, herhangi bir kurumu veya kişilerden oluşan kuruluşu da kapsar". YH, 16.12.2015, Dava No: 3130/2008 (www.mahkemeler.net ET:16.03.2018).

¹¹ Dural/Öz, s. 5; Dalamanlı, s. 2; Antalya, Gökhan: Miras Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 67; Kılıçoğlu, Ahmet M.: Miras Hukuku, 6. bs., Turhan Kitabevi, Ankara 2015, s. 32; İnan/Ertaş/Albaş, s. 70; Esener, s. 14; Oğuzman, 1978, s. 26; İmre/Erman, s. 12.

¹² Serozan/Engin, s. 135; Antalya, s. 68; İnan/Ertaş/Albaş, s. 68; Oğuzman, 1978, s. 28.

¹³ Antalya, s. 68; Kılıçoğlu, s. 36; Oğuzman, 1978, s. 28; Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo, s. 618.

¹⁴ Bkz. aşağıda, II, E.

b. KKTC Hukuku'nda Benimsenen Sistem

Vasiyetnameler ve Veraset Yasası m. 46'da ve söz konusu Yasa'nın Birinci Cetveli'nde "*sınıf*" (class) kavramı kullanılmakla birlikte, Yasa'nın tamamına hâkim olan ilkeler incelendiğinde kan hısımlı mirasçılarının ve miras paylarının belirlenmesinde, zümre sistemine benzer bir sistemin KKTC Hukuku'nda benimsendiği ifade edilebilir¹⁵.

Zümre sisteminin ana prensiplerine göre, bir önceki zümrede mirasçının bulunması, daha sonra gelen zümrelerdeki mirasçılarının mirasçılığını engeller¹⁶. Aynı esas VVY m. 46/II'de de benimsenmiştir. Buna göre, "*ancak bir sınıfta bulunan kişiler, ondan sonra gelen sınıftaki kişilerin hak sahipliğini ortadan kaldırır*". Örneğin, miras bırakanın ana ve babasının mirasçı olabilmesi için, miras bırakanın altsoyunun bulunmaması gerekmektedir.

Zümre sistemine hâkim olan diğer bir prensibe göre, aynı zümre içerisinde miras bırakana daha yakın derecede hısımlı olan zümre başları ve kök başlarının varlığı, onların altsoylarının mirasçılığını engeller¹⁷. Örneğin, miras bırakanın çocuğu hayatta ve mirasçılık sıfatına sahip iken, miras bırakanın çocuğunun çocuğu mirasçısı olamaz.

¹⁵ Ölen kişinin kan hısımlarından hangilerinin hangi oranda mirasçı olacağı ile, daha yakın hısımların daha uzak hısımların mirasçılığını engelleyip engellemeyeceği konusunda miras hukukunda çeşitli sistemler benimsenmiştir. Yasal mirasçılarının belirlenmesinde, ferd sistemi, sınıf sistemi ve zümre sistemi olmak üzere üç sistem vardır. İslam Hukuku'nda mirasçılar ferd sistemine göre belirlenmekteydi. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Üçok, C./Mumcu, A./Bozkurt, G.**: Türk Hukuk Tarihi, 18. bs., Turhan Kitabevi, Ankara 2016, s. 129 vd.

Sınıf sistemi ise, Roma Hukuku'ndan gelen bir sistemdir. Bu sistemde, miras bırakana olan hısımlık ilişkisine göre, kan hısımları çeşitli sınıflara ayrılmıştır. Bir sınıftan bir mirasçının varlığı, sonraki sınıftaki mirasçıları mirastan uzaklaştırmaktadır. Kan hısımlarının kaçınıcı sınıfta olacağı yasa koyucu tarafından belirlenmektedir. **Oğuzman**, 1978, s. 29; **Antalya**, s. 69-70; **İmre/Erman**, s. 16.

1914-1960 tarihleri arasında yani "Geç İngiliz Dönemi'nde", adadaki İngiliz yönetimi, İngilizler'in adadaki varlıklarını kalıcı kılmak ve toplumu şekillendirmek amacıyla hem yargı örgütüne ilişkin, hem de maddi hukuka ilişkin birçok yasal düzenlemeler yapmıştır. Bu yüzden, bu dönemde yürürlüğe giren Vasiyetnameler ve Veraset Yasası İngiliz Hukuku'nun etkilerini taşımaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Turhan**, Turgut: "Tarihsel Bakış Açısıyla Kıbrıs Türk Hukuk Sistemi", Kıbrıs Makaleleri, Gazimağusa 2012, s. 78.

¹⁶ **Kılıçoğlu**, s. 28; **Dural/Öz**, s. 22; **Serozan/Engin**, s. 140.

¹⁷ **Serozan/Engin**, s. 141; **Kılıçoğlu**, s. 30.

Zümre sisteminde esas olan halefiyet ilkesi, VVY m. 49'da düzenlenmiştir: Bu ilkeye göre, zümre başının herhangi bir sebeple mirasçı olamaması halinde (miras bırakandan önce ölmesi, mirastan yoksun olması, mirastan fergat etmesi vs.), ona düşmesi gereken miras payı, aynı derecede yer alanlara değil, kendi altsoyuna geçer¹⁸. Bu bağlamda, miras bırakandan önce ölen miras bırakanın meşru çocuğunun miras bırakanın ölüm tarihinde hayatta olan altsoyu halefiyet ilkesine dayanarak mirasçı olmaktadır.

aa. Birinci Sınıf Yasal Mirasçılar

Miras bırakanın ölümü tarihinde hayatta olan meşru çocukları ile, miras bırakandan önce ölen meşru çocukların miras bırakanın ölümü tarihinde hayatta olan altsoyu, eşit paylarla birinci sınıf yasal mirasçıları oluşturmaktadırlar (VVY m. 46)¹⁹.

Bir toplumda, hukuk düzeninin öngördüğü şekilde kurulan evlilik birliği içerisinde doğan çocuklar “*evlilik içi çocuklar*” veya “*meşru çocuklar*” olarak adlandırılırken, bunlar dışındaki birleşmelerden meydana gelen çocuklar “*evlilik dışı çocuklar*” veya “*gayri meşru çocuklar*” olarak nitelendirilmektedir²⁰. Bazı hukuk düzenlerinde olduğu gibi, KKTC Hukuku'nda da, evlilik dışı çocukların yasal statüsü ile evlilik içi çocukların yasal statüsü

¹⁸ Serozan/Engin, s. 141; Kılıçoğlu, s. 30; Antalya, s. 75; İnan/Ertas/Albaş, s. 86; Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo, s. 621.

¹⁹ Miras bırakanın, altsoyuna hayatta ilerlemesi için veya bir evlilik sözleşmesi altında ya da çeyiz olarak veyahut da ölüm beklentisi içinde olduğu bir sırada yapmış olduğu bağışlamalar karine olarak denkleştirmeye (hotpot kuralı) tâbi olmaktadır (VVY m. 51). Ancak miras bırakan, vasiyetname düzenleyerek denkleştirmeye tâbi bir kazandırmayı denkleştirmeye tâbi olmaktan kurtarabilmektedir (VVY m. 51/II). Örneğin, hayata yeni atılmış olan veya atılacak olan kişilere, hayatlarını kazanabilecek bir konuma gelebilmelerini sağlamak amacı ile üstsoy hısımlarının vermiş oldukları para ya da mal kural olarak denkleştirmeye tâbidir (VVY m. 51/a). Hatta uygulamada Yargıtay, sadece yeni hayata atılacak veya iş kuracak altsoya yapılan kazandırmaların değil, iş veya meslek sahibi olan altsoya da işini büyütmesi veya geliştirmesi amacıyla ana veya babalarının yapmış oldukları kazandırmaların da denkleştirmeye tâbi olacağını kabul etmektedir. KKTC Hukuku'nda Hotpot kuralına ilişkin Yargıtay kararları için bkz. YH, 26.06.2013, Dava No: 9/2003; YH, 11.01.2013, Dava No: 1/2013; YH, 26.06.2003, Dava No: 8/2003; YH, 19.06.2013, Dava No: 19/2013; YH, 26.06.2003, Dava No: 8/2003 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspx> ET: 05.10.2017).

²⁰ Bu konuda daha detaylı bilgi için bkz. Aybay, Aydın: “Evlilik Dışında Doğan Çocuklar Sorunu”, ABD, S. 3, 1969, s. 461-467; Turhan, Turgut: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlık Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2002, s. 20.

farklılaşmaktadır. Genellikle, evlilik dışı çocuklar evlilik içi çocuklara nazaran daha az haklara sahip olmaktadır.

Aile Yasası madde 40'a göre, evlilik birliği içinde doğan veya evlilik birliğinin sona ermesinden itibaren 302 gün içerisinde doğan çocuk, nesebi sahih çocuktur. EDÇY m. 3'e göre, evlilik dışında doğan çocuk ile annesi arasında doğumla birlikte soybağı ilişkisi kurulur. Bu bağlamda ana ile soybağı açısından, evlilik dışında doğan çocuk ile evlilik içi çocuğun hukukî statüsünde bir fark bulunmamaktadır²¹. Buna karşılık, evlilik dışında doğan çocuk ile baba arasında soybağı ilişkisinin kurulması ve çocuğun yasal statüsünün, evlilik içi çocuğun yasal statüsüne taşınması için, Evlilik Dışı Çocuklar Yasası'nda iki yol gösterilmiştir²²: Birincisi, evlilik dışı doğan çocuğun ana ve babasının sonradan evlenmesiyle birlikte, evlilik dışı çocuğun soybağı evlilik birliği içinde doğmuş gibi düzelir (EDÇY m. 4). İkincisi, mahkemenin vereceği hüküm ile çocuğun soybağı düzelebilir. Bu bağlamda, çocuğun kendisine soybağı ile bağlanmasını isteyen baba, dilekçe ile mahkemeye başvurmalıdır. Ayrıca baba, soybağı kurulması yönünde iradesini bir vasiyetname düzenleyerek de açıklayabilir. Bu iradenin bir vasiyetnameyle açıklanması durumunda, çocuk babanın ölümünde bir dilekçe ile mahkemeye başvurmalıdır. Her iki durumda da, baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisi mahkeme hükmü gereği kurulur (EDÇY m. 6)²³. Mahkeme kararı ile soybağı düzeltilen çocuk, doğum tarihinden itibaren evlilik birliği içinde doğmuş çocuğun yasal statüsüne sahip olur (EDÇY m. 7). Bu saydığımız iki yol dışında, çocuk ile baba arasında soybağı ilişkisinin kurulması ve çocuğun "*meşru çocuk*" olarak nitelendirilmesi mümkün değildir.

²¹ **Turhan** Turgut: "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlık Hukuku'nda Kadının Hukuki Durumu", Ada Yazıları, Yetkin Basımevi, Ankara, 2010, s. 225; **Necatigil**, s. 53.

²² Aile Yasası'nın 42 maddesinde yer alan çocuk ile baba arasında soybağı ilişkisinin "tanıma" yolu ile kurulabileceğine ilişkin hükmü, 34/2015 sayılı yasa ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bkz. ve krş. **Turhan**, Yurttaşlık Hukuku, s. 24.

²³ Çocuk ile arasında soybağı ilişkisi kurulması için, babanın mahkemeye başvurması halinde, mahkeme, ancak şu şartların gerçekleşmesi durumunda baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisinin kurulmasına karar verir: 1. Çocuğun ana rahmine düştüğü sırada, baba olduğunu iddia eden kişinin bağlı olduğu dini toplumun Aile Yasası'nda kan hısımlığı veya evlenme nedeniyle ana ile babanın evlenmesi yasaklanmamalıdır. 2. Baba, çocuğu evlat edinmemiş olmalıdır. 3. Annenin ölümü veya başka herhangi bir neden ile baba ile ananın evliliği mümkün olmamalıdır. 4. Baba evli ise, eşinin rızası bulunmalıdır. 4. Çocuğun yasal temsilcisi rıza göstermelidir (EDÇY m. 6, b.3).

Evlilik dışı çocuğun annesi, çocuğun doğumdan önce veya çocuk doğduktan sonra beş yıl içinde mahkemeye başvurarak, çocuğun bakım ve eğitim giderleri için baba aleyhine nafakaya hükmedilmesi talebinde bulunabilir (EDÇY m. 8)²⁴. Baba olduğu iddia edilen kişinin, mahkemece, çocuğun biyolojik babası olduğuna kanaat getirilmesi halinde dahi, o kişi “varsayılan baba” olarak kabul edilmekte ve sadece çocuğun bakım ve eğitim masraflarını karşılamasına karar verilmektedir (EDÇY m. 9)²⁵. Dolayısıyla, evlilik dışı çocuğun annesinin, çocuğun masraflarının karşılanması talebiyle mahkemeye başvurması ve mahkemenin baba olduğu iddia edilen kişiyi varsayılan baba olarak kabul etmesi, çocuk ile baba arasında soybağı ilişkisi kurulmasını sağlamaz. Bu durumda da evlilik dışı çocuk, varsayılan babanın mirasçısı olamaz²⁶.

Evlilik dışı çocuk ile babası arasında soybağı ilişkisinin kurulabilmesinin, sadece babanın insafına bırakılması günümüzde kabul edilebilir bir düzenleme değildir²⁷. Yasal düzenlemeler ile, evlilik dışı çocuklar ile evlilik içi çocukların yasal statülerinin farklılaştırılması Uluslararası belgelere ve

²⁴ Yargıtay'ın, Y. Aile Hukuku, 26.06.2015, Dava No: 24/2012 sayılı kararına göre, “... Mahkeme aleyhine nafaka emri verilmesi istenilen şahsın gayri meşru çocuğun hakikaten babası olduğuna kanaat getirdikten sonra, bu gibi şahsın gayri meşru çocuğun babası olduğuna (putative father) hükmeder ve uygun gördüğü koşullar tahtında, çocuk için nafaka ödemesine emir verir ... Mevcut yasal durum, Hukuk veya Ahvali Şahsiye meselelerinde tarafların rıza göstermediği hallerde DNA testi yapılmasının Mahkeme tarafından zorlanabileceğine ilişkin bir kural içermemektedir...” (www.mahkemeler.net ET: 15.03.2018).

²⁵ Bu konuya ilişkin Yargıtay kararı için bkz. Y. Aile Hukuku, 23.11.1978, Dava No: 1/75, **Atalay**, s. 234 vd.

²⁶ Y. Aile Hukuku, 15.09.1988, Dava No: 3/1988 (www.mahkemeler.net ET: 01.04.2017).

²⁷ Sadece meşru çocuğun babanın mirasçısı olabileceğine ilişkin Vasiyetnameler ve Veraset Yasası'nın 46. maddesi hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiasında bulunulmuştur. Ancak Anayasa Mahkemesi, meşru aile birliğinin korunması gerekliliği nedeniyle, bu hükmün Anayasaya aykırı olmadığına karar vermiştir. Bkz. Anayasa Mahkemesi, 12.04.1985, Dava No: 18/84 (www.mahkemeler.net ET: 28.07.2017). Ayrıca bkz. **Necatigil**, s. 53, dipn. 76.

Evlilik dışı çocuğun annesi, çocuğun doğumundan itibaren 5 yıl içinde çocuğun bakım ve eğitimine katkı amacı ile biyolojik babadan nafaka talep edebilir (EDÇY m. 8 (a) (i)). Söz konusu hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi, bu hükmün KKTC Anayasası'nın Başlangıç Kısımına ve 1. maddesine aykırı olduğuna; ancak Anayasa'nın 8. (Eşitlik İlkesi), 17. (Hak Arama Özgürlüğü ve Yasal Yargı Yolu) ve 35. (Ailenin Korunması) maddelerine aykırı olmadığına karar vermiştir. Bkz. Anayasa Mahkemesi, 31.03.2017, Dava No: 5/2015 (www.mahkemeler.net ET: 28.07.2017).

antlaşmalara aykırıdır²⁸. Eşitliğe aykırı olan bu çağ dışı düzenlemelerin kaldırılıp, çağdaş hukuk ilkelerine uygun yasaların yapılması yerinde olacaktır²⁹.

bb. İkinci Sınıf Yasal Mirasçılar

Miras bırakanın ölümünde hayatta bulunan anası ve babası ile kardeşleri ikinci sınıf yasal mirasçıları oluşturmaktadır. Miras bırakanın ölümünde, anası ve babası hayatta değilse hayatta olan en yakın atası, ki, bu durumda en yakın atası üçüncü dereceden üst soy kan hısımları olan büyük ana büyük babası, ile kardeşleri birlikte yasal mirasçı olmaktadır (VVY m. 46). Bu hüküm zümre sistemine hâkim olan, bir önceki zümrede mirasçının bulunması daha sonra gelen zümrelerdeki mirasçıların mirasçılığını engeller ilkesine uymamaktadır.

İkinci sınıfta bulunan yasal mirasçılar, mirası eşit olarak paylaşırlar. Ancak, yasal mirasçılar arasında ikinci dereceden yarım kan yansoy hısım varsa (üvey kardeşler ve üvey kız kardeşler), bunlar ikinci dereceden tam

²⁸ Bkz. 1948 tarihli “*BM İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi*” m. 2 ([http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/217\(III\)](http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/217(III))) ET: 18.04.2017); 1959 tarihli “*BM Çocuk Hakları Bildirgesi*” 1. ilke (<https://www.unicef.org/turkey/crc/cr23c.html>) ET: 18.04.2017); “*BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşme*” m. 2. Bu sözleşme 12.03.1996 tarihinde 6/1996 sayılı “*Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Onay Yasası*” ile KKTC tarafından kabul edilmiştir; Ayrıca bkz. “*BM Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi*” m. 24.1 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/elektroks.aspx>) ET: 18.04.2017). Bu sözleşme 19.07.2004 tarihinde 29/2004 sayılı “*Kişisel ve Siyasal Haklar Sözleşmesi Onay Yasası*” ile KKTC tarafından kabul edilmiştir.

²⁹ Türk Hukuku’nda evlilik içi çocuk ile evlilik dışı çocuk arasında eşitsizliğe neden olan, farklı oranlarda mirasçı olmalarını öngören ve babası mahkeme kararı ile belirlenmesine rağmen, aranılan yasal özel şartlar yerine getirilmediğinden, (babanın anaya evlenme vaad etmiş olması veya cinsi münasebetin bir cürüm ya da nüfusu suiistimal teşkil etmesi, ÖMK m. 310) evlilik dışı çocukların babalarından miras payı almalarını engelleyen MK. m. 443/1’in 1. cümlesi ve II. fıkrası, 11.09.1987 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Oğuzman**, Kemal: “Evlilik Dışı Çocukların Babalarına Karşı Mirasçılığı Sorunu”, AÜSBF, C. 49, S. 1, 1994, s. 304-310 (<http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ausbf/article/view/5000053930/5000051246>) ET: 18.04.2017); **Erdoğan** İhsan: “Evlilik Dışı Çocuğun Tabii Babası Kolu Hısımlarına Mirasçı Olması ve Baba Kolu Hısımlarının Ona Mirasçı Olması”, GÜHFD, C. 2, S. 1-2, 1998, s. 35-43 (http://webftp.gazi.edu.tr/hukuk/dergi/2_tam.pdf) ET: 18.04.2017); Ayrıca bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, Necip: *Miras Hukuku*, 3. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul 1987, s. 9 vd.; **Kılıçoğlu**, s. 52; **Antalya**, s. 81 vd.; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 94 vd.; **İşgüzar**, s. 28.

kan yansoy hısımın (öz kardeş veya öz kız kardeş) alacağı miras payının yarısını alırlar. Miras bırakanın ölümünde kardeşlerin hayatta olmaması halinde, onların yerini halefiyet ilkesi gereği altsoyları alır.

cc. Üçüncü Sınıf Yasal Mirasçılar

Miras bırakanın ölümünde, hayatta birinci ve ikinci sınıftan yasal mirasçısı olmaması halinde, en yakın hısımları büyük analar ve büyük babalar yasal mirasçılar olarak mirası eşit şekilde paylaşırlar (VVY m. 46).

dd. Dördüncü Sınıf Yasal Mirasçılar

Miras bırakanın ölümünde altsoyu, anası babası, kardeşleri ile büyük ana ve büyük babalar hayatta değilse, altıncı dereceye kadar hayatta olan hısımları mirasçılık hakkını kazanırlar. Mirasçılık hakkını kazanan mirasçılarının tamamının miras payları eşittir. Örneğin, miras bırakanın ölümünde hayatta olan, büyük büyük amcasının çocuğu ile büyük amcasının torunu mirası eşit şekilde paylaşırlar (VVY m. 48/II).

2. Mirasbırakanın Sağ Kalan Eşinin Yasal Mirasçılığı

Miras bırakanın ölümünden sonra sağ kalan eşin ekonomik durumunun kötüye gitmesini engelleme düşüncesi, eşin yasal mirasçılığının kabulünün temel dayanağını oluşturmaktadır³⁰ (VVY m. 44). Sağ kalan eşin mirasçı olabilmesi için, miras bırakanın ölümü anında yürürlükte olan Aile Yasası kurallarına uygun olarak, kurulmuş geçerli bir evlenmenin mevcut olması ve evlilik birliğinin ölüm anında devam ediyor olması gerekmektedir³¹. Türk Hukuku'ndaki düzenlemelerin aksine, boşanma dâvası devam ederken, eşlerden birinin ölmesi halinde, ölen kişinin mirasçılarının dâvaya devam edip, etmeyeceği konusunda KKTC Hukuku'nda herhangi bir düzenleme mevcut değildir³². Bundan dolayı, boşanma dâvası devam ederken taraflardan birinin ölmesi halinde, sağ kalan eş ölen eşin mirasçısı olmaktadır.

³⁰ **Acar**, Faruk: Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi, 2. bs., Seçkin, Ankara 2004, s. 18; **Kılıçoğlu**, s. 67; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 12 vd.; **Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo**, s. 630; **İmre/Erman**, s. 41.

³¹ **Acar**, s. 21 vd.; **Canarlan**, Gökçe: "743 Sayılı Kanundan Günümüze Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı", Electronic Journal of Vocational Colleges, C. 5, S. 6, 2015, s. 30-39, s. 31; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 121; **İşgüzar**, s. 29.

³² Türk Hukuku'nda, boşanma dâvası devam ederken eşin ölümü halinde, sağ kalan eşin dışındaki diğer mirasçılar, sağ kalan eşin kusurunu kanıtlamak ve mirasçılığını engellemek için davaya devam edebilmektedir (TMK m. 181). Dâvaya devam edilmesi duru-

Sağ kalan eş, zümre sisteminde herhangi bir derecede yer almamaktadır³³. Sağ kalan eş tek başına mirasçı olabileceği gibi, diğer yasal mirasçılar ile birlikte de mirasçı olabilir. Eşin miras payı, birlikte mirasçı olduğu kan hısımlarının miras bırakan ile aralarındaki hısımlık ilişkisine göre değişmektedir. Bu anlamda, eşin miras payının belirlenmesinde nisbilik (görecelik) geçerlidir³⁴.

Sağ kalan eş ile altsoyun birlikte mirasçı olması halinde, eşin miras payı 1/6'dır³⁵. Ancak, altsoyda mirasçılık hakkına sahip bulunan kişi sayısı beşten fazla ise, eş ile altsoy birlikte eşit paylarla mirasçı olurlar. Sağ kalan eşin, miras bırakanın üçüncü dereceye kadar kan hısımları olan ata veya 3. dereceye kadar atanın alt soyu ile birlikte mirasçı olması halinde, sağ kalan eş 1/2 miras payına sahip olmaktadır. Diğer taraftan, miras bırakanın dördüncü dereceye kadar atası ile birlikte veya dördüncü dereceye kadar kan hısımları olan atanın altsoyu ile birlikte eşin mirasçı olması halinde, sağ kalan eşin miras payı 3/4'tür. Sağ kalan eş ile birlikte dördüncü dereceye kadar hısımları veya dördüncü dereceye kadar hısımların altsoyu bulunmaması halinde eş, terekenin tamamının mirasçısı olur (VVY m. 44).

Vasiyetnameler ve Veraset Yasası m. 44/son fıkraya göre, “ölmüş kişi birden fazla karı bıraktığında, bu madde kuralları uyarınca kariya verilen hisse, bu gibi karılar arasında eşit olarak taksim edilir”. Yasal düzenlemelere bakıldığında, söz konusu hükmün uygulanma imkânının varlığı tartışılır. Çünkü, KKTC Aile Yasası m. 8'de aynı anda birden fazla evlilik yasaklanmaktadır. Buna göre evli bir kimse, evliliğinin sona erdiğini kanıtlamadıkça

---

munda, hâkim boşanma kararı vermeyerek, eşin mirasçılık hakkını kaybettiğine ilişkin tesbit kararı vermektedir. Bkz. **Kılıçoğlu**, s. 39 vd.; **Antalya**, s. 94. Diğer taraftan, mutlak butlan veya nisbi butlan sebebiyle evliliğin iptali için açılan dâva devam ederken eşlerden birinin ölümü halinde, mirasçılarının açılan dâvaya devam ederek sağ kalan eşin iyiniyetli olduğunu kanıtlamaları halinde, sağ kalan eş mirasçılık hakkını kazanabilecektir; aksi takdirde kötüniyetli sağ kalan eş mirasçı olamayacaktır (TMK m. 159). Bkz. **Canarlan**, s. 37; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 123 vd.; **İşgüzar**, s. 29; **İmre/Erman**, s. 50-51.

³³ **Antalya**, s. 90.

³⁴ **Acar**, s. 29; **Esener**, s. 10.

³⁵ Vasiyetnameler ve Veraset Yasası'nda ölüm halinde çocuk varsa eşe düşecek miras payının 1/6 olarak belirlenmesine karşın, Aile Yasası'nda boşanma sonucu mal rejiminin tasfiyesinde eşe kalacak oranın 1/3 olarak öngörülmüş olması hususu Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında tartışılmıştır. Bu karar için bkz. Anayasa Mahkemesi, 29.04.1999, 8/98, 9/98 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspx>ET: 19.03.2018).

yeniden evlenemez³⁶. Keza Aile Yasası m. 17, b 1'de, ikinci evliliğin kesin hükümsüzlük yaptırımına tâbi olduğu düzenlenmiştir. Diğer taraftan, Aile Yasası m. 15'de, “*evlilik mahkeme hükmü ile kesin hükümsüz ilan edilmediği veya iptal edilmediği sürece geçerlidir*” hükmü yer almakta ve bu hükme göre, kesin hükümsüz evlilik iptal edilmeden önce eşlerden birinin ölmesi halinde, sağ kalan eş ölen eşe mirasçı olabilmektedir³⁷. Bunun yanı sıra, miras bırakanın ölüm tarihinde yürürlükte olan hukuk kuralları uygulanacağından, Aile Yasası'nın yürürlükten kaldırdığı 1959 tarihli Türk Aile Yasası'na bakıldığında, Türk Aile Yasası'nda da birden fazla evliliğin yasaklanmış olduğu görülmektedir (Fasıl 339 m. 8)³⁸. Ancak söz konusu Yasa'nın 12. maddesine göre, Yasa yürürlüğe girmeden önce Şeriat Yasaları'na göre yapılan evliliklerin geçerli olduğu ve aynı Yasa'nın 52. maddesinde Yasa'nın yürürlüğe girmesinden önce yapılan evlenmelerin Türk Aile Yasası'na uygun olduğu hükmü yer almaktaydı³⁹.

Ölümlerle birlikte evlilik birliği son bulduğundan, sağ kalan eş mal rejiminin paylaşılması sonucu alacak hakkını diğer mirasçılara karşı ileri sürebilmektedir. Ayrıca sağ kalan eşin, miras bırakanın terekesi üzerinde miras hakkı da bulunmaktadır. Bundan dolayı, miras bırakanın evli iken ölümünde öncelikle eşler arasındaki mal rejimi tasfiyesi gerçekleşir⁴⁰. Tasfiye sonucunda miras bırakana düşen kısım terekede yer alır ve eş diğer mirasçılarla birlikte terekenin tasfiyesine katılır (VVY m. 45)⁴¹.

³⁶ Yargıtay, Y. Aile Hukuku, 15.03.1978, Dava No: 158/75 sayılı kararında, mevcut evliliğe ilişkin boşanma kararı kesinleşmeden, yapılan ikinci evliliğin iptaline karar verilebileceğini hükme bağlamıştır. Karar için bkz. **Atalay**, s. 223 vd.

³⁷ **Serozan/Engin**, s. 157; **Öztaş**, Bilge: “Batıl Evlenmelerde Eşlerin Durumu”, AÜHFD, C. XXVI, S. 1, 1969, s. 193-215, s. 212 vd.

³⁸ Bkz. (<http://www.mahkemeler.net/ifasil/Cap339.pdf> ET: 19.04.2017). Ayrıca KKTC Ceza Yasası, Evlilik ve Aile Yükümlülüklerine İlişkin Suçlar Bölümü m. 179'da ikinci evlilik ağır bir suç olarak sayılmış ve yapılan ikinci evliliğin geçersiz olduğu ifade edilmiştir.

³⁹ Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. **Turhan**, Kıbrıs Makaleleri, s. 58 vd.; Ayrıca bkz. Türk Cemaat Mahkemesi, 8.02.1969, 4/68, 6/68 (www.mahkemeler.net ET: 28.08.2017); Y. Aile Hukuku, 19.11.1982, Dava No: 47/82 sayılı karar için bkz. **Atalay**, Hamdi: Türk Cemaat İstinaf Mahkemesi ile Yargıtay/Aile Hukuku Kararları, Kıbrıs 1994, s. 292 vd.

⁴⁰ **Kocayusufoğlu**, s. 12; **Kılıçoğlu**, s. 225; **Antalya**, s. 91.

⁴¹ KKTC Miras Hukuku'nda, sağ kalan eşe mülkiyet hakkı, intifa hakkı veya oturma hakkı seçimi yapma olanağı tanınmamıştır. Buna karşılık Türk Hukuku'nda sağ kalan eş, mirasın paylaşılmasında, miras bırakanla birlikte oturdukları ev ve ev eşyası üzerin-

3. Mirasbırakanın Evlatlığı ve Evlatlığın Alt Soyunun Yasal Mirasçılığı

KKTC Hukuku'nda “Çocukların Evlat Edinilmesi Yasası”na dayanılarak küçüklerin mahkeme kararıyla evlat edinilmeleri mümkündür (ÇEEY m. 3)⁴². Küçüğün, evlat edinenin mirasçısı olabilmesi için, evlat edinenin ölümü anında evlatlık ilişkisinin geçerli olarak kurulmuş olması ve miras bırakanın ölümü anında bu ilişkinin devam ediyor olması gerekmektedir⁴³. ÇEEY m. 11'e göre, mahkemece evlat edinme kararı verildikten sonra, evlat edinilen evlat edinenin biyolojik çocuğu gibi aynı yasal statüye sahip olur ve evlat edinenin birinci sınıf yasal mirasçısı olur. Ayrıca evlat edinilen, evlat edinenin kan hısımlarının da mirasçısı olmaktadır (ÇEEY m. 11 b. 2 c). Buna karşılık evlat edinilen, biyolojik ana babasının mirasçısı olmaz (ÇEEY m. 11 b. 2 b). Diğer taraftan, evlat edinen kişi, evlat edinilenin mirasçısı olmaz.

Eşlerin birlikte evlat edinmesi halinde, evlatlık ile eşlerin biyolojik çocukları veya varsa evlat edindikleri bir başka çocuk arasında tam kan ikinci dereceden yansoy hısımlık ilişkisi kurulmaktadır. Buna karşılık, tek başına evlat edinme halinde evlatlık ile evlat edinenin biyolojik çocuğu veya varsa bir başka evlatlığı arasında yarım kan ikinci dereceden yansoy hısımlık ilişkisi kurulur (ÇEEY m. 12 b. 1). Aralarında hısımlık ilişkisi kurulan bu

---

deki mülkiyet hakkının miras payına mahsuben kendisine tanınmasını talep edebilir (TMK m. 651/1). Bkz. **İnan/Ertas/Albaş**, s. 147.

⁴² KKTC Hukuku'na göre, küçüğün evlat edinilebilmesi için, evlat edinecek kişinin yirmi beş yaşını doldurmuş olması ve küçükten en az on sekiz yaş büyük olması veya yirmibir yaşını doldurmuş olması ve küçüğün hısımlı olması gerekmektedir. Söz konusu Yasa'da yirmi beş yaşını dolduran ve çocuk ile arasında hısımlık ilişkisi bulunan kimsenin evlat edinen olabileceği düzenlenmiştir (ÇEEY m. 4). Ancak Yasa'da hısımlık ilişkisi ve türü açısından bir açıklık mevcut değildir. Ayrıca Yargıtay, evlat edinme işleminin küçüğün yararına olması gerektiğini ifade etmektedir. Bkz. YH, 25.10.2016, Dava No: 3/2016 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspxET: 16.03.2018>)

Yargıtay, küçüğün öz annesi veya öz babası tarafından evlat edinilmesinin de mümkün olduğuna karar vermiştir. Yargıtay'ın kararına göre, küçüğün anne ve babasının evliliklerinin herhangi bir şekilde sona ermesi durumunda, anne veya baba yeniden evlenirse, ikinci eş ile birlikte öz anne veya öz baba öz çocuklarını evlat edinebilirler. Bu konuda Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlar için bkz. Y. Aile Hukuku, 03.04.2013, Dava No: 2/2013; Y. Aile Hukuku, 29.11.1985, Dava No: 1/1985 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspx> ET: 27.06.2017).

⁴³ **İşgüzar**, s. 30.

kişiler Vasiyetnameler ve Veraset Yasası hükümlerine göre birbirlerine mirasçı olurlar.

4. Devletin Yasal Mirasçılığı

Miras bırakanın,başkaca yasal veya iradî mirasçı bırakmaması durumunda, son yasal mirasçısı devlettir (VVY m. 47).

KKTC Hukuku'nda devlet, mirasın geçmesinden sonra kendisine intikal eden maldan feragat edebilir (TİY m. 51/VI)⁴⁴. Diğer yasal mirasçılar gibi devlet de miras bırakanın borçlarından sadece kendisine intikal eden malvarlığı değeri ile sınırlı olarak sorumludur (TİY m. 27, b. 1 (c))⁴⁵.

5. Saklı Paylı Yasal Mirasçılar (Zorunlu Mirasçılık)

Miras bırakan, ölüme bağlı bir hukukî işlem yaparak terekesi üzerinde tasarrufta bulunabilir.Miras bırakanın, terekesi üzerinde ölüme bağlı hukukî işlem⁴⁶ ile tasarrufta bulunamayacağı kısma saklı pay denir. Miras bırakanın

⁴⁴ Türk Hukuku'nda miras bırakanın ölümünden sonra, yasal ve atanmış mirasçılar kanundan dolayı kendiliğinden ve külliye mirası kazanırlar. Mirasçılar mirası red hakkını kullanarak, mirasçılık ehliyetlerini miras bırakanın ölümü anına kadar geçmişe etkili bir biçimde ortadan kaldırırlar. Devletin diğer yasal ve atanmış mirasçılar gibi miras bırakanın borçlarından kişisel ve sınırsız sorumluluğu olmadığından, mirası reddedip reddemeyeceği konusu tartışmalıdır. Diğer taraftan, miras bırakanın sağlığında, muhtemel mirasçı beklenen hakkını gözden çıkararak miras bırakanla mirastan feragat sözleşmesi aktebilir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Serozan/Engin**, s. 328, 431; **Kılıçoğlu**, s. 44; **Antalya**, s. 106.

KKTC Miras Hukuku'nda feragat, Türk Miras Hukuku'ndan farklı düzenlenmiştir. Mirasın geçişinden sonra mirasçı, miras bırakanın öldüğünü ve kendisinin mirasçı olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak üç ay içinde terekeden feragat edebilir (TİY m. 51, b. 1).

⁴⁵ TİY m. 41 gereğince, bir vasiyetname veya tereke tenfiz memuru, tereke tenfiz yetkisini aldıktan sonra veya bir tereke idare memuru vasiyetnameye bağlı tereke idare yetkisi belgesini aldıktan sonra, öncelikle vasiyetnameye ilişkin masrafları ve cenaze masraflarını öder. İkinci sırada, miras bırakanın borçları TİY m. 42'de öngörülen öncelik sırasına göre ödenir. Üçüncü sırada, vasiyet alacaklılarının alacakları karşılır. Vasiyet alacaklılarının alacakları da ödendikten sonra, terekede kalan malvarlığı yasal mirasçılar arasında paylaşılır. TİY m. 27'ye göre, "ölenin terekesi borçları ve yükümlülükleri ile yükümlü kalır". Mirasçıların miras bırakanın borçlarından sorumluluğu, sadece kendilerine kalan malvarlığı haklarıyla sınırlıdır (TİY m. 27 b. 1/c).

⁴⁶ Tasarruf kavramı, bir hakkı bir başkasına devretmek veya hakkı sınırlandırmak ya da bir hakkın niteliğini değiştirmek yahut bir hakka son vermek gibi hakka doğrudan doğruya etki eden hukukî işlemler ve hukukî işlemleri yapma yetkisi anlamını taşımaktadır. Ancak ölüme bağlı tasarruf deyimini, miras bırakanın vasiyeti yerine getirme görevlisi

tasarruf özgürlüğü (disposable portion), saklı paylı mirasçılardan saklı payları oranında (statutory portion) sınırlandırılmıştır (VVY m. 41)⁴⁷. Yasa'nın belirlemiş olduğu saklı paylı mirasçılardan mirasçılık hakkı, miras bırakanın ölümüne bağlı bir hukukî işlemi ile bertaraf edilemeyeceğinden, bu mirasçılara zorunlu mirasçılar da denilmektedir⁴⁸. Günümüzde özgürlük düşüncesine bağlı olarak, hem saklı paylı mirasçılardan azaltılması hem de miras bırakanın tasarruf özgürlüğünün genişletilmesi fikri hâkim olmasına karşın⁴⁹, aşağıda görüleceği üzere KKTC Hukuku'nda saklı paylı mirasçılardan saklı pay oranları yüksek tutulmuştur.

Vasiyetnameler ve Veraset Yasası'nda, bazı yasal mirasçılar lehine saklı pay öngörülmüş iken, bazı yasal mirasçılar lehine saklı pay öngörülmemiştir. VVY m. 41'e göre, miras bırakanın meşru çocuğu, meşru çocuğun altsoyu, eşi ve ana-babası saklı paylı mirasçılardır.

Miras bırakanın yasal mirasçılardan eşi ve altsoyu birlikte mirasçı ise, miras bırakan, terekenin 1/3 oranında tasarrufta bulunabilir. Eş ve altsoyun birlikte mirasçı olması halinde, eş ve miras bırakanın altsoyunun saklı payı 2/3 oranındadır. Miras bırakanın altsoyu mirasçı ise ve eş yoksa, altsoyun saklı pay miktarı 2/3'dür. Miras bırakanın eşi tek başına mirasçı ise, eşin saklı pay oranı 1/2'dir. Miras bırakanın ana ve babasının tek başına mirasçı olması halinde ana veya babanın saklı pay oranı 1/2'dir.

Miras bırakanın tasarruf özgürlüğünü aşması ve bu sayede saklı paylı mirasçılardan saklı paylarının ihlal edilmesi halinde, vasiyetname ile kendilerine kazandırma yapılan kişilerden orantılı olarak tenkise gidilir (VVY m. 41 b. 2). Tenkise ilişkin düzenleme TİY m. 44/II'de yer almaktadır. Buna göre, *“somut olarak vasiyet edilen şeylerin tümü bir arada hesaplandığında değeri, bir terekenin vasiyet edilebilen bölümün değerinden fazla olduğu görülürse, bu tür vasiyetlerde indirim ve azaltma yapılır. Bu indirim veya azaltma, somut olarak vasiyet edilen şeylerin tümünün satılması veya satış hasılatından vasiyet edilebilen bölüm değerine eşit bir miktarın ayrılarak bu miktarın somut şeylerin vasiyet edildiği kişiler arasında her birine kendisine vasiyet edilmiş olan şeyi değeri oranında bölünmesi suretiyle yapılır”*.

---

ataması gibi, onun son arzularını da içerdiğinden, ölümüne bağlı hukukî işlem kavramının kullanılmasının daha doğru olacağı ifade edilmektedir. Bu yönünde görüşler için bkz. **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 158-159; **Serozan/Engin**, s. 205.

⁴⁷ **Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo**, s. 648.

⁴⁸ **Serozan/Engin**, s. 129; **Esener**, s. 15.

⁴⁹ **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 14-15.

Eşin tek yasal mirasçı olması ve miras bırakanın tasarruf oranını aşması durumunda, tenkis yoluna gidilmez. Böyle bir durumda, tasarruf oranını aşan kısım vasiyetname ile verilse de sağ kalan eşe kalır (VVY m. 41/II).

B. İradî Mirasçılık

Miras bırakanın terekesi ile ilgili olan ve hükümlerini ölümünden sonra doğurmasını istediği son arzularını içeren hukukî işlemlere ölüme bağlı hukukî işlemler denir⁵⁰. Türk Hukuku'nda ölüme bağlı hukukî işlemler vasiyetname veya miras sözleşmesi şeklinde yapılabildiği halde⁵¹, KKTC Hukuku'nda ölüme bağlı hukukî işlemler, sadece vasiyetname şeklinde düzenlenebilir. VVY m. 2'de vasiyetname şu şekilde tanımlanmıştır: “*Vasiyet bırakan bir kişinin ölümünden sonra taşınır veya taşınmaz mallarının elden çıkarılmasına veya dağıtılmasına ilişkin niyetinin hukuken yazılı beyanını anlatır*”.

Vasiyetname yapabilme ehliyeti VVY m. 22'de düzenlenmiştir. Buna göre, “*akıl sağlığına sahip olmayan veya⁵² onsekiz yaşını doldurmamış herhangi bir kişinin yaptığı vasiyetname geçerli değildir*”. Bu hükümden hareketle akıl sağlığına sahip olan ve onsekiz yaşını dolduran kişinin vasiyetname düzenleme ehliyetine sahip olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, bir kimsenin vasiyetname düzenleyebilmesi için, hukukî işlem ehliyetine sahip olması gerekmektedir. Çünkü Sözleşmeler Yasası m. 11'e göre, “*akıl sağlığı yerinde olan ve herhangi bir Yasa uyarınca sözleşme yapma ehliyetinden yoksun kılınmayan herkes sözleşme yapma ehliyetine sahiptir*”⁵³.

⁵⁰ Serozan/Engin, s. 201; Dural/Öz, s. 50; Kılıçoğlu, s. 97; İnan/Ertay/Albaş, s. 158; Dalamanlı, s. 273.

⁵¹ Dalamanlı, s. 273; İmre/Erman, s. 512; Antalya, s. 190; İsviçre Hukuku'nda da, miras sözleşmesi ve vasiyetname şeklinde iki tür ölüme bağlı tasarruf yapılabilmektedir. Bkz. Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo, s. 638.

⁵² Anılan hükümde “veya” kavramı yerine “ve” kavramının tercih edilmesinin yerinde olacağı ifade edilebilir. Çünkü “veya” kavramı kullanıldığı takdirde, on sekiz yaşını doldurmuş olmak ya da akıl sağlığının yerinde olması şartlarının vasiyetname düzenleyebilmek için alternatif şartlar olarak öngörüldüğü sonucuna varılabilmektedir. Halbuki vasiyetname düzenleyebilmek için, söz konusu şartlar kümülatif olarak bir arada bulunmalıdır.

⁵³ Küçükler ve Mahcurlar Vesayet Yasası (Fasıl 277) m. 2'ye göre, on sekiz yaşını doldurmamış kişi küçük; eli açık olan veya savurganlığı nedeniyle kendi malını yönetmeye yeterli veya uygun olmayan kişi de mahcur olarak tanımlanmıştır. Fasıl 277'ye göre, küçükler ve mahcurlar vesayet altına alınabilirler. Vesayet altına alınan ergin kişi, söz konusu Yasa'nın 9. maddesinde düzenlenen hukukî işlemleri vasisinin rızasını almadan

*Ancak, evli bir kişi salt on sekiz yaşını doldurmadığı nedeniyle sözleşme yapma ehliyetinden yoksun sayılmaz*⁵⁴.

Kişi vasiyetname yapmanın sebep ve sonuçlarını anlayabilecek yeterliliğe sahipse, bu durumda vasiyetname yapma konusunda ayırt etme gücüne sahiptir⁵⁵. Ayırt etme gücünden yoksun olan kişi hiç bir şekilde vasiyetname düzenleyemez. Ayırt etme gücünün vasiyetnamenin yapıldığı anda var olması gerekmektedir. Bu sebeple, vasiyetname yapıldıktan sonra ayırt etme gücünün ortadan kalkması, vasiyetnamenin geçerliliğini etkilemez. Vasiyetname yapıldığı sırada ayırt etme gücünün bulunmaması, sonradan ayırt etme gücünün kazanılması vasiyetnamenin geçersizliğini düzeltmez; vasiyetnamenin geçerli bir şekilde hükümlerini doğurabilmesi için, tekrar yapılması gerekmektedir (SY m. 12/II kıyasen uygulanır).

Vasiyetname tek taraflı bir hukukî işlemdir⁵⁶. Ölüme bağlı hukukî işlemler, mevzuatın aradığı şartları taşımadıkça hukuk dünyasında geçerli bir şekilde doğmazlar. Diğer bir deyişle, miras bırakanın son arzularının ölümünden sonra yerine getirilebilmesi, miras bırakanın ölüme bağlı hukukî işleme yönelik iradesinin, hukukî düzenlemelerin öngördüğü şekle uyularak açıklanmasına bağlıdır⁵⁷. Buna şekli anlamda hukukî işlem denir. Vasiyetname düzenleyen kişinin iyice düşünmesi, acele karar vermemesi, irade açıklamasının kuşkuya yer vermeyecek şekilde açıklanması için, miras hukukunda sıkı şekil şartları getirilmiştir⁵⁸.

yapamaz. Söz konusu hükümde vasiyetname düzenleme işlemi sayılmamıştır. Bkz. (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/elektroks.aspx> ET: 07.04.2017)

⁵⁴ On sekiz yaşını doldurmadan evlenen kişi evlenmeyle birlikte erginlik kazanır. Ayrıca bkz. TİY m. 2 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/elektroks.aspx> ET: 07.04.2017).

Sözleşmeler Yasası m. 12’de “akıl sağlığı” şu şekilde tanımlanmıştır: “Bir kişi bir sözleşmeyi yaptığı zaman o sözleşmeyi anlayabilecek ve sözleşmenin menfaatleri üzerindeki etkisi konusunda mantıklı bir yargıya varabilecek yeteneğe sahip ise, bu kimsenin akıl sağlığı sözleşme yapma amaçları bakımından yerinde sayılır”. Türk Hukuku’nda hukukî işlem ve hukukî sorumluluk ehliyeti için temel şartlardan biri olan “ayırt etme gücü” kavramı yerine, KKTC Yasaları’nda “akıl sağlığı” kavramı kullanılmıştır. Ayırt etme gücü kavramı için bkz. **Oğuzman**, M. Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay-Özdemir**, Saibe: Kişiler Hukuku, 16. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul 2016, s. 54 vd.

⁵⁵ **Dural/Öz**, s. 57; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 166; **Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo**, s. 641.

⁵⁶ **Kılıçoğlu**, s. 106; **Esener**, s. 19-20; **Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo**, s. 638.

⁵⁷ **Dural/Öz**, s. 52; **Kılıçoğlu**, s. 106.

⁵⁸ **Kılıçoğlu**, s. 106; **Dural/Öz**, s. 62.

Vasiyetnameler ve Veraset Yasası m. 23'de, vasiyetnameler için adı yazılı şekil şartı öngörülmüştür. Bu hükme göre, miras bırakan ya kendi el yazısı ile vasiyetname düzenleyebilir ya da onun da hazır bulunduğu bir sırada bir başka kişi onun adına vasiyetname düzenleyebilir. Yasa koyucu, vasiyetname düzenlenmesinde ne miras bırakanın kendi el yazısı ile düzenleme şartını ne de resmi bir makam tarafından düzenleme şartını aramaktadır⁵⁹. Ancak, vasiyetnamenin imzalanması safhasına en az iki tanık katılmalı ve tanıklar imzanın vasiyetnameyi düzenleyene veya onun talimatıyla düzenleyen kişiye ait olduğuna tanıklık etmeli ve son safha olarak onlar da vasiyetnameyi imzalamalıdır⁶⁰. Vasiyetname birden fazla sayfadan oluşuyorsa, vasiyetnameyi düzenleyen veya onun adına düzenleyen ile tanıklar tarafından her sayfanın alt kısmının imzalanması veya parafe edilmesi gerekmektedir⁶¹. İmza, vasiyetçinin kimliğini belirttiğinden ve vasiyetçinin metin-

⁵⁹ Türk Hukuku'nda el yazılı vasiyetnamenin, bizzat miras bırakanın kendi el yazısı ile düzenlenmesi ve miras bırakan tarafından imzalanması gerekmektedir. Resmi vasiyetname şeklinde vasiyetname düzenlenecekse de, vasiyetname resmi memur (sulh hâkimi, noter veya kanunla bu konuda yetki verilmiş kişi) tarafından düzenlenebilir. Bkz. **Dural/Öz**, s. 88; **İnan/Ertay/Albaş**, s. 181 vd.; **Kılıçoğlu**, s. 119. Anglo Amerikan Hukuk Sistemi'nde, vasiyetname düzenleme şekli ve formalitelerine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Langbein**, J. N.: "Substantial Compliance with the Wills Act.", Faculty Scholarship Series, 1975, p. 489-531. (http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1510&context=fss_papers ET: 25.08.2017).

⁶⁰ Vasiyetnamenin birden fazla sayfadan oluşması halinde, her sayfanın vasiyetnameyi yapan kişi, veya onun adına yapan kişi ve tanıklar tarafından imzalanmasını öngören VVY m. 23/d hükmünün, temel bir hak olan vasiyetname yapma hakkını ihlal ettiği ve temel hakların özüne dokunduğu gerekçesi ile Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilmiştir. Anayasa Mahkemesi söz konusu hükmün, vasiyetname yapma hakkını zedelediğine ve vasiyetname yapma hakkını kullanmayı zorlaştırmadığına karar vermiştir. Karar için bkz. Anayasa Mahkemesi, 19.10.1995, Dava No: 829/93 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararsonuc.aspx?nerde=am&yile=1995> ET: 01.04.2017).

⁶¹ Yargıtay, vasiyetnamenin geçerliliği için VVY m. 23'deki koşulların varlığını aramaktadır. Bu yönde verilen kararlar için bkz. YH, 26.09.1990, Dava No: 24/1990; YH, 04.04.2003, Dava No: 290/98; YH, 31.01.1994, Dava No: 1017/92; YH, 26.09.1990, Dava No: 292/88 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspx> ET: 01.04.2017). Anastassis Charalambous and Others v. Alkis J. Demetriou and Others, Bu karar için bkz. Judgements of Justice Mehmet Zekia, (Editör: Erdem Erginel), Volume I: Court of Appeal of Cyprus (Part 1), Kıbrıs Türk Hukukunu Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Derneği, Kıbrıs 2011, s. 446 vd.

TİY m. 58'de, "*Herhangi bir Mahkemede veya tereke tenfiz mukayyitliğinde karşılaşılan herhangi bir mesele ile ilgili uygulama ve usul hakkında, bu Yasa veya Tüzükler uyarınca öngörülmemiş kural yoksa, İngiltere Yüksek Adalet Mahkemesi'nin Tereke Tenfiz Bölümünde ilgili zamanda yürürlükte olan uygulamaya ve usule uyulur*" hükmü yer

deki beyanın kendi iradesi olduğunu kabul ettiğini gösterdiğinden, muhakkak vasiyetçi tarafından elle atılması gerekmektedir⁶².

Tanık olacak kişi, onsekiz yaşını doldurmuş olmalı, akıl sağlığına sahip olmalı ve imzasını atabilmelidir⁶³. VVY m. 24/c’de, vasiyetnamelere tanıklık edecek kişilerin imzalarını öz ad ve soyad şeklinde atmaları şartı aranırken, VVY m. 23/d’de tanıkların paraf şeklinde imza atmalarının da mümkün olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda, okuma, yazma bilmeyenlerin, vasiyetnamenin düzenlenmesine tanık olarak katılamayacakları söylenebilir. Ayrıca, vasiyetnamelerin düzenlenmesinde güvenli elektronik imza kullanılamaz⁶⁴.

Düzenlenen vasiyetnamede tanıklık yapan kişiye, eşine veya çocuğuna kazandırmada bulunulamaz; Yasa’da sayılan bu kişiler lehine kazandırmada bulunulması halinde, anılan kişiler lehine yapılan kazandırmalar geçersiz olur (VVY m. 25).

II. MİRASÇILIK SIFATININ KAYBEDİLMESİ

Vasiyetnameler ve Veraset Yasası m. 17’de mirasçılık sıfatının kaybedilmesine yol açan haller sayılmıştır⁶⁵. Söz konusu hükümde sayılan hallerin

almaktadır. Bu hükmeye dayanılarak, İngiltere’de VVY m. 23’deki aranan şekil şartlarının azaltıldığı ve KKTC Hukuku’nda da vasiyetnamenin geçerliliği için çok sıkı şekil şartı aranmaması gerektiği gerekçesi ile Yüksek Mahkeme’ye başvurulmuştur. Bu konuda Yüksek Mahkeme’nin görüşü özetle şöyledir: “... 1960 yılından sonra, yani İngiliz sömürge devri sona erip, Kıbrıs Cumhuriyeti’nin ilânından sonra İngiltere Parlamentosunun geçirdiği yasalar (Statute laws) Kıbrıs’ta yasa olarak uygulanmaz ancak Ahkâm-ı Umumiye prensipleri (Common Law) yukarıda izaha çalışılan çerçevede KKTC’de uygulanmaya devam eder”. YH, 05.01.1998, Dava No: 829/93 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspx> ET: 01.04.2017). Common law, yargı kararları ile gelişmiş olan ve İngiltere’de uygulanan hukuk kurallarını içermektedir. Daha ayrıntılı bilgi için bkz. **Necatigil**, s. 17 vd.; **Turhan**, Kıbrıs Makaleleri, s. 103.

⁶² **Dural/Öz**, s. 88; **İnan/Ertaş/Albaş**, s. 180.

⁶³ VVY m. 2 tanımlar kısmında imza şu şekilde tanımlanmıştır: “... okuma, yazma bilmeyen kişilerle ilgili olarak parmak izi işaretini veya mühürünü içerir”.

⁶⁴ 93/2007 sayılı Elektronik İmza Yasası m. 6 b. 2 gereğince, “Yasaların resmi şekle veya özel bir merasime tâbi tuttuğu hukuki işlemler ile teminat sözleşmeleri, güvenli elektronik imza ile gerçekleştirilemez”. (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/elektroks.aspx> ET: 21.05.2017).

⁶⁵ Türk Hukuku’nda, mirastan yoksunluk kurumundan başka mirasçı, mirastan çıkarma kurumu ile de mirasçılık sıfatını kaybedebilmektedir. Bkz. **Kılıçoğlu**, s. 45. KKTC Hukuku’nda ise, mirasçılıktan çıkarma kurumu düzenlenmemiştir.

gerçekleşmesiyle birlikte, yasal mirasçılık sıfatı kaybedildiği gibi, iradi mirasçılık sıfatı da kaybedilmektedir. VVY m. 17'ye göre aşağıda sayılan hallerde mirasçılık sıfatı engellenmektedir:

(a) “Normalde terekesine tevarüs etmiş olacağı kişinin kasten ve yasadışı ölümüne sebep olmaktan veya kasten ve yasadışı ölümüne sebep olma teşebbüsünde bulunmaktan mahkûm olursa”:

Kasten ve hukuka aykırı bir fiille miras bırakanı öldürmek veya öldürmeye teşebbüs etmek suçundan mahkûm olan kişi mirasçılık sıfatını kaybeder⁶⁶. Dolayısıyla ihmal ile miras bırakanı öldüren veya öldürmeye teşebbüs eden kişi mirastan yoksun kalmaz. Aynı şekilde, ayırt etme gücü olmayan bir kimsenin miras bırakanı öldürmesi ya da öldürmeye teşebbüs etmesi halinde de, bu kişi mirastan yoksun olmaz. Ayrıca, hukuka uygunluk nedenlerinin bulunması da mirastan yoksun olmaya engeldir⁶⁷.

(b) “Normalde terekesine tevarüs olacağı kişinin çocuğunu, ebeveynini, kocasını veya karısını öldürmekten veya öldürmeye teşebbüsten dolayı katillik veya katilliğe teşebbüs suçundan mahkûm olursa⁶⁸”:

Miras bırakanın çocuğunu, ana babasını veya eşini tasarlayarak öldürmek veya öldürmeye teşebbüs etmek suçundan mahkûm olmak da mirasçılık sıfatının kaybedilmesine sebep olmaktadır.

(c) “Normalde terekesine tevarüs etmiş olacağı kişiyi zorlama, hile veya haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakma yolu ile bir vasiyetname yapmasına veya halen yapılmış bir vasiyetnameyi iptal etmesine sebep olmuşsa⁶⁹”:

Zorlama, haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakma ile hile kavramları VVY m. 2'de tanımlanmıştır. Bu kavramlara ilişkin ayrıca, Sözleşmeler Yasası'nda daha geniş düzenlemeler bulunmaktadır. Bu bağ-

⁶⁶ Türk Hukuku'nda mirastan yoksun olmak için, bir ceza mahkûmiyeti şart değildir. Bkz. **İnan/Ertas/Albaş**, s. 460; **Dural/Öz**, s. 370; **Oğuzman**, 1978, s. 314.

⁶⁷ **Antalya**, s. 334.

⁶⁸ Adam öldürme ve katilik suçları için bkz. Ceza Yasası, Beşinci Kısım (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/elektroks.aspx> ET: 04.08.2017).

⁶⁹ VVY m. 29 gereğince, zorlama, hile ve haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakma sonucu yapılan vasiyetnameler geçersizdir. Buna karşılık, zorlama, hile ve haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakma sonucu vasiyetnamenin geri alınmasına sebep olmak, mirastan yoksunluk sebebi iken, vasiyetnamenin geçersizliği sonucunu doğurmamaktadır.

lamda mirastan yoksunluğun tesbiti için, zorlama, haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakma ve hile unsurlarının gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlerken Vasiyetnameler ve Veraset Yasası ile Sözleşmeler Yasası hükümleri birlikte değerlendirilmelidir.

Zorlama veya haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakmaya da hile suretiyle miras bırakanın bir vasiyetname yapmasına yahut da yapmış olduğu bir vasiyetnameyi geri almasına sebep olan mirasçı, mirasçılık sıfatını kaybeder.

Mirasçının, miras bırakanın kendisine veya yakınlarına karşı Ceza Yasası ile yasaklanmış bir fiili işleyeceği tehdidinde bulunması ve miras bırakanın bu zorlamanın etkisi altında kalarak bir vasiyetname düzenlemesi veya varolan bir vasiyetnameyi geri alması halinde mirasçı mirastan yoksun kalmaktadır.

Hukukî işlem yapılırken taraflardan birinin, diğerinin iradesine hükmederek, ondan haksız bir menfaat sağlamayı amaçlaması durumunda, hukukî işlem haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakma sebebiyle geçersiz olmaktadır. SY m. 16, b. 2'ye göre, sözleşenlerden birinin diğer taraf üzerinde gerçekte ve görünürde nüfuz sahibi olması veya sözleşenler arasında güvene dayanan bir ilişki bulunması ya da geçici yahut da sürekli olarak yaş, hastalık, ruhsal veya bedensel ızdırıp, sıkıntı nedeniyle etkilenmiş olması hallerinde taraflardan birinin diğerinin iradesine hükmettiği ve hukukî işlemin "*haksız etkileme*" sonucu yapıldığı karine olarak kabul edilmektedir. Ancak, haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakma nedeniyle hukukî işlemin geçersiz sayılabilmesi için haksız etkinin varlığı tek başına yeterli değildir. Bunun yanı sıra, haksız etkinin kötüye kullanıldığı da kanıtlanmalıdır. Haksız etkinin varlığı karine olarak kabul edildiğinden, haksız etki altında kalan kişi değil, diğer taraf bu etkinin kötüye kullanılmadığını kanıtlama yükü altındadır⁷⁰.

⁷⁰ Yargıtay kararına göre, "... yine taraflar arasında, güven ve itimat nedeni ile, birinin diğeri üzerinde etkili olduğunu, onun üzerinde nüfuz sahibi olduğunu, onun iradesine yön verdiğini gösteren bir ilişki varsa ve bu taraflar arasındaki bir işlemde, etkili olan taraf açık yarar sağlarsa veya işlem diğer tarafın açıkça zararına ise veya aralarındaki işlem bir izahat gerektirecek nitelikte ise, bu işlem etkinin kötüye kullanıldığı karinesini doğurur, bu işlemde "*haksız etkileme*" varsayılır. Bu durumda da işlemde yarar sağlayan, etkinin kötüye kullanılmadığını, nüfuz suistimali olmadığını, diğer tarafın serbest iradesini kullanarak kendi isteği ile, ne yaptığını ve neticelerini bilerek işleme taraf olduğunu ortaya koymakla yükümlü olur ve bunu yerine getiremediği takdirde işlem geçersiz kılınır..." YH, 27.06.2007, Dava N0: 223/97; Ayrıca bkz. ve krş. YH,

Vasiyetname yapması veya varolan bir vasiyetnameyi geri alması için, miras bırakanda kasden yanlış bir kanaat uyandıran veya mevcut olan yanlış kanaati koruması konusunda onu ikna eden kişi hileli davranışı nedeniyle mirastan yoksun olur (SY m. 17). Miras bırakanın vasiyetname yapma veya varolan vasiyetnameyi geri almasını etkileyecek hususları bilen kişinin susması hile oluşturmaz. Ancak bilgi verme yükümlülüğü altında olan kişinin susması ve bu sebeple miras bırakanın bir vasiyetname yapmasına veya var olan bir vasiyetnameyi geri almasına sebep olması, hileli davranışı oluşturur ve böyle bir kişi mirastan yoksun kalır (SY m. 17/II).

(d) “Normalde terekesine tevariüs etmiş olacağı kişiyi bir vasiyetname yapmaktan veya halen yapılmış bulunan bir vasiyetnameyi değiştirmekten veya iptal etmekten men etmiş ise”:

Miras bırakanın bir vasiyetname yapmasına veya var olan bir vasiyetnameyi değiştirmesine ya da geri almasına⁷¹ engel olan kişi, mirasçılık sıfatını kaybeder. Bu fiillerin bir önceki bentte belirtildiği gibi zorlama, hile veya haddinden fazla nüfuz kullanma veya etki altında bırakmanın etkisiyle gerçekleşmesi aranmamaktadır.

(e) “Normalde terekesine tevariüs etmiş olacağı kişiye yapması için sahte bir vasiyetname sunmuş ise”.

(f) “Normalde terekesine tevariüs etmiş olacağı kişinin halen yapılmış bulunan bir vasiyetnamesini kanunsuz olarak değiştirmişse veya tahrip etmişse”:

Miras bırakanın düzenlemiş olduğu vasiyetnamenin hukuka aykırı bir şekilde yakılması, yırtılması, bulunamayacak şekilde kaybedilmesi halleri tahrip edilmeye örnek olarak verilebilir⁷². Ayrıca, vasiyetnamenin hukuka aykırı olarak değiştirilmesi de mirastan yoksunluk sebebidir.

21.02.1992, Dava No: 2001/87; YH, 17.05.2011, Dava No: 1277/2007 (<http://www.mahkemeler.net/cgi-bin/yenikararara3.aspxET:28.07.2017>).

⁷¹ VVY m. 37’de “Vasiyetnamenin Feshi” başlığı altında vasiyetnamenin geri alınması düzenlenmiştir. Vasiyetname tek taraflı bir hukukî işlem olduğundan, Yasa metninde kullanılan “feshi” kavramı yerine geri alma kavramının tercih edilmesi gerekirdi. Ancak karşılıklı borçlandırıci sözleşmelerin sona erdirilmesinde “dönme hakkı” veya “feshi hakkı” kavramları kullanılmaktadır. Ani edimli sözleşmelerin sonlandırılmasında dönme kavramı; sürekli edimli sözleşmeler ileriye etkili olarak sonlandırıldığından, bu tür sözleşmelerin sonlandırılması için ise fesih kavramı kullanılmaktadır. Bkz. **Serozan/Engin**, s. 269.

⁷² Türk Miras Hukuku’nda vasiyetnamenin ortadan kaldırılması veya bozulması fiillerinin ancak kasten ve hukuka aykırı bir şekilde miras bırakanın yeniden yapamayacağı bir

(g) “Yukarıdaki fillerden herhangi birini işlemesi için herhangi bir kişiye yardım etmişse veya böyle bir kişiyi teşvik veya tahrik etmişse”.

Mirastan yoksun kişinin, miras bırakan tarafından yazılı bir şekilde kaymakam huzurunda affedilmesi halinde yoksunluk ortadan kalkar (VVY m. 18). Mirastan yoksunluk nispi olduğundan, bu durum mirastan yoksun kişinin altsoyunu etkilemez⁷³. Mirastan yoksun kişinin altsoyu, halefiyet ilkesi gereğince miras bırakandan önce ölmüş gibi onun yerini alır.

SONUÇ

Türk Miras Hukuku’nda olduğu gibi⁷⁴, KKTC Miras Hukuku’nda da bir taraftan ailenin korunması ve mirasçılığı esas alınırken, diğer taraftan, miras bırakanın ölümüne bağlı hukukî işlem yapma özgürlüğü tanınmıştır. Günümüzde, özgürlük düşüncesine dayanılarak, saklı paylı mirasçıların saklı pay oranlarının azaltılması ve böylelikle miras bırakanın tasarruf özgürlüğünün artırılması fikri hâkim iken, KKTC Hukuku’nda saklı paylı mirasçıların saklı pay oranları yüksek tutulmuştur.

Evlilik dışı çocuklar ile evlilik içi çocukların yasal statülerinin farklılaştırılması, Uluslararası Belgelere ve Antlaşmalara aykırı olmasına rağmen, KKTC Hukuku’nda bu ayırım yasal düzenlemeler ile desteklenmekte ve evlilik dışı çocuğun baba yönünden soybağının kurulması babanın keyfiyetine bırakılmaktadır. Baba, evlilik dışı çocuğu ile arasında soybağı kurulmasını istemediği takdirde, çocuk, baba yönünden soybağısız kalmakta ve mahkemece çocuğun biyolojik babası belirlenmesine rağmen, çocuk, sadece evlilik dışı çocuk olması nedeniyle babasının mirasçısı olamamaktadır. Eşitliğe aykırı, bu çağ dışı Yasaların kaldırılıp, çağdaş hukuk ilkelerine uygun yasaların yapılması yerinde olacaktır.

durumda iken işlenmesi halinde mirastan yoksunluk gerçekleşir. Bkz. **Dural/Öz**, 373; **Serozan/Engin**, s. 390; **İnan/Ertas/Albaş**, s. 462.

⁷³ **İnan/Ertas/Albaş**, s. 463; **Oğuzman**, 1978, s. 317; **Kılıçoğlu**, s. 262; **İşgüzar**, s. 86.

⁷⁴ **İmre/Erman**, s. 5-6.

KAYNAKÇA*

- Acar**, Faruk: Eşin Yasal Miras Payının Belirlenmesi, 2. bs., Seçkin, Ankara 2004.
- Antalya**, Gökhan: Miras Hukuku, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009.
- Atalay**, Hamdi: Türk Cemaat İstinaf Mahkemesi ile Yargıtay/Aile Hukuku Kararları, Kıbrıs 1994.
- Canarşlan**, Gökçe: “743 Sayılı Kanundan Günümüze Sağ Kalan Eşin Mirasçılığı”, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, C. 5, S. 6, 2015, s. 30-39.
- Dalamanlı**, Lütfü: Miras Hukuku ve Tatbikatı, Kazancı Hukuk Yayınları, İstanbul 1983.
- Dural**, Mustafa/Öz, Turgut: Türk Özel Hukuku, C. IV, Miras Hukuku, Filiz Kitabevi, İstanbul 2016.
- Erhürman**, Tufan: 100 Soruda 2014 Anayasa Referandumu Geçici 10. Madde Tartışmaları İle Birlikte, Işık Kitabevi, Kıbrıs 2014.
- Esener**, Turhan: Türk Miras Hukuku Ana Kavramları, Neşriyat ve Yardımlaşma Derneği, Ankara 1977.
- İmre**, Zahit/Erman, Hasan: Miras Hukuku, 13. bs., Der Yayınları, İstanbul 2017.
- İşgüzar**, Hasan: Yeni Türk Medeni Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler, Yetkin Yayınları, Ankara 2003.
- İnan**, Ali Naim/Ertaş, Şeref/Albaş, Hakan: Miras Hukuku, 9.bs., Bilge, Ankara 2015.
- Judgements of Justice Mehmet Zekia**, (Editör: Erdem Erginel), Volume I: Court of Appeal of Cyprus (Part 1), Kıbrıs Türk Hukukunu Araştırma ve Geliştirme Enstitüsü Derneği, Kıbrıs 2011.
- Kılıçoğlu**, Ahmet M.: Miras Hukuku, 6. bs., Turhan Kitabevi, Ankara 2015.
- Kocayusufpaşaoğlu**, Necip: Miras Hukuku. 3. bs., Filiz Kitabevi, İstanbul 1987.

---

* Çalışmamız kapsamında birden fazla eseri bulunan yazarların eserleri arasındaki farklılığı göstermek için parantez içinde kullanılan kısaltmalar ile atıfta bulunulmuştur.

- Langbein**, J. N.: “Substantial Compliance with the Wills Act.”, Faculty Scholarship Series, 1975, p. 489-531. (http://digitalcommons.law.yale.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1510&context=fss_papers ET: 25.08.2017).
- Necatigil**, Zaim M.: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde Anayasa ve Yönetim Hukukunun Esasları, Işık Kitabevi, Kıbrıs 2015.
- Oğuzman**, M. Kemal: Miras Hukuku Dersleri, 2. bs., Fakülteler Matbaası, İstanbul 1978. (1978)
- Oğuzman**, Kemal: “Evlilik Dışı Çocukların Babalarına Karşı Mirasçılığı Sorunu”, AÜSBF, C. 49, S. 1, 1994, s. 304-310.
- Serozan**, Rona/**Engin**, Baki İlkay: Miras Hukuku, 3. bs., Seçkin, Ankara 2012.
- Şener**, Esat: Miras Hak ve Payları, Ankara 1996.
- Tuor**, Peter/**Schnyder**, Bernhard/**Schmid**, Jörg/**Rumo-Jungo**, Alexandra: Das Schweizerische Zivilgesetzbuch. 13. Aufl., auf Grund der 12. Aufl. 2002 neu bearbeitet und ergänzt, Schulthess Juristische Medien AG., Schweiz 2010(Swisslex, ET: 20.02.2017).
- Turhan**, Turgut: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlık Hukuku, Turhan Kitabevi, Ankara 2002. (Yurttaşlık Hukuku)
- Turhan** Turgut: “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Yurttaşlık Hukuku’nda Kadının Hukuki Durumu”, Ada Yazıları, Yetkin Basımevi, Ankara 2010. (Ada Yazıları)
- Turhan**, Turgut: “Tarihsel Bakış Açısıyla Kıbrıs Türk Hukuk Sistemi”, Kıbrıs Makaleleri, Gazimağusa 2012. (Kıbrıs Makaleleri)

KISALTMALAR

ABD	: Ankara Barosu Dergisi
Aufl.	: Auflage
AÜSBF	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
b.	: bend
bs.	: bası
BM	: Birleşmiş Milletler
bs.	: bası
Bkz./bkz.	: Bakınız/bakınız
C.	: Cilt
ÇEEY	: Çocukların Evlat Edinilmesi Yasası
EDÇY	: Evlilik Dışı Çocuklar Yasası
ET	: Erişim Tarihi
GÜHFD	: Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
KKTC	: KKTC
krş.	: karşılaştırmamız
m.	: madde
ÖMK	: Önceki Medeni Kanun
s.	: sayfa
S.	: Sayı
SY	: Sözleşmeler Yasası
TİY	: Terekelerin İdaresi Yasası
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TRNC	: Turkish Republic of Northern Cyprus
vd.	: ve devamı
VVY	: Vasiyetnameler ve Veraset Yasası
Y.	: Yargıtay
YH.	: Yargıtay Hukuk

